TC İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK Sınıf-12

KONU TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

Toplumsal alanda inkılâpların yapılmasında; Ayrıcalıksız ve kaynaşmış bir toplum oluşturulmak istenmesi, toplumsal alanda eşitliğin sağlanmak istenmesi, toplumsal alandaki ikiliklerin ortadan kaldırılmak istenmesi, toplumun çağdaşlaştırılmak istenmesi ve batı kültürü ile uyumun sağlanmak istenmesi etkili olmuştur. Atatürk, Türk milletinin çağdaş dünyanın bir parçası olması için hemen hemen bütün dünyada kabul edilmiş kıyafetleri kullanmasını gerekli görüyordu. Bunun için öncelikle halkın yeni kıyafetler giyme düşüncesine alıştırılması yönünde çalışmalar başlattı. TBMM, 25 Kasım 1925'te şapka giyilmesi hakkındaki kanunu kabul etti. Bu tarihten itibaren şapka ve kasket, çağdaşlığın sembolü olarak Türk milleti tarafından kullanılmaya başlandı. Aynı zamanda eski döneme ait cübbe, sarık gibi kıyafetlerin din adamları dışında kullanılması kanunla yasaklandı. 3 Aralık 1934'de çıkarılan Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun ile dinî kıyafetlerin din adamları tarafından yalnızca ibadethanelerde kullanılabilmesi zorunluluğu getirildi.

Hükûmetin her din ve mezhepten uygun göreceği yalnız bir din görevlisine ibadethane ve ibadet dışında dinî kıyafetini taşıyabilmek için geçici izinler verebileceği yasa ile belirlendi. Laiklik ilkesi çerçevesinde yapılan şapka, kılık ve kıyafet düzenlemeleriyle hem toplumda laiklik anlayışı güçlendirildi hem de kıyafette birlik sağlanarak Atatürkçülük 'ün halkçılık ilkesi doğrultusunda sosyal eşitlik sağlanmış oldu.

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması: Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'nde Anadolu'nun Türkleşmesinde, Türk milletinin dinî, ahlaki ve hatta sanatsal değerlerinin sosyal hayatta yaşanılır olmasında tarikatların ve tekkelerin büyük etkisi olmuştu. Fakat sonraki dönemlerde tarikatlar ve tekkeler bu görevi yerine getiremez olmuşlardı. Gerek

Osmanlı Dönemi'ndeki ıslahatlar gerekse Cumhuriyet Dönemi'nde Türk inkılabının getirdiği yenilikler dolayısıyla bir kısım tarikatlar ve tekkeler sosyal yenileşmeye direnmeye başlamışlardı. Atatürk, Kastamonu gezisinde bu konudaki düşüncesini: "Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler ve meczuplar memleketi olamaz. En doğru ve gerçek tarikat, uygarlık tarikatıdır." diyerek açıkça ifade etmişti. Bu doğrultuda 30 Kasım 1925'te TBMM'de kabul edilen kanunla tarikatlar,

Takvim, Saat ve Ölçülerde Yapılan Değişiklikler: Osmanlı Devleti'nde sosyal yaşamda ve devlet hayatında kullanılan takvim, saat ve ölçüler çağdaş dünya ölçülerinden farklıydı. Avrupa'nın kullandığı ölçüler kabul edilerek bu sorun çözüldü. İlk olarak takvimle ilgili düzenleme yapıldı. Osmanlı Devleti'nde günlük yaşamda Hicri takvim kullanılırken idari ve mali işlerde Rumi takvim kullanılmaktaydı.1925'te çıkarılan kanunla Hicri ve Rumi takvim bırakılarak artık evrensel bir takvim haline gelen Miladi takvim 1 Ocak 1926'dan itibaren kabul edildi.1928'de yeni Türk harfleri kabul edildi. Bunun yanında batılı ülkelerin kullandığı rakamlar da kabul edildi. Osmanlı Dönemi'nde günlük hayatta kullanılan arşın, okka, endaze gibi uzunluk ve ağırlık birimleri bölgesel farklılıklar gösteren ölçülerdi. 1931'de yapılan yasal düzenlemeyle bu alanda da dünyanın yaygın olarak kabul ettiği metre ve kilogram gibi ölçü birimleri kabul edildi. Böylece iç piyasada alışverişlerin güvenilir ölçü birimleriyle yapılması sağlanırken uluslararası ekonomik ilişkilerde de uyum yakalanmış oldu. Takvim, saat, rakamlar ve ölçüler konusunda çağdaş dünya ile uyumlu hâle gelen idari ve sosyal hayat 1935'te, hafta tatili cuma gününden pazar gününe alınarak tamamlandı.

Soyadı Kanununun Kabulü: Halkçılık ilkesi Türk milletini ayrıcalıksız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitle halinde kabul ediyordu. Ancak Osmanlı Devleti'nde halk çeşitli lakap ve unvanlar kullanıyordu. Ayrıca soyadı kullanılmaması resmî işlemlerde büyük karışıklıklara yol açıyordu. Bu durumu gidermek için yasal düzenleme yapılarak Batı ülkelerinde olduğu gibi her ailenin bir soyadının olması zorunlu kılındı. Soyadı Kanunu'yla yapılan düzenleme, resmi işlerde yaşanılan sıkıntıları ortadan kaldırdı ve halkçılık ilkesi doğrultusunda toplumsal hayatta eşitliği sağladı.

Türk Kadınına Verilen Haklar: Atatürk, kadınlar hakkında eşitlikçi bir bakış açısına sahipti. Bu nedenle Atatürk, Cumhuriyet Dönemi'nde kadın haklarının gelişmesine bizzat öncülük etmiştir. Kadınların sosyal hayatta erkeklerle eşit konuma yükseltilmesinde ilk adım 1926'da Türk Medeni Kanunu'nun kabulü ile atıldı. Çağdaş bir Medeni Kanun'un kabulü ile kadınlara sağlanan haklar yasal güvenceye kavuştu. Eğitim alanında ise 1927-1928 öğretim yılından itibaren karma eğitime geçildi. Böylece, Türk kadını erkeklerle aynı şartlarda eğitim ve iş yaşamına katılabilme hakkını elde etti. Kadınların siyasal eşitliğe kavuşturacak ilk adım 1930'da Türk kadınına belediye seçimlerinde seçme hakkı verilmesiyle atıldı.1933'te Türk kadını muhtarlık seçimlerine katılma hakkı elde etti.5 Aralık 1934'te kadınlar genel seçimlerde de seçme ve seçilme haklarını kazandılar. Böylelikle Türk kadını hem sosyal hayatta hem de siyasal hayatta tam bir eşitliğe kavuştu.

SORULAR

1) Aşağıdakilerden hangisi Atatürk Dönemi'nde toplumsal alanda yapılan inkılaplara örnek olarak gösterilemez?

A) Şapka Kanunu'nun çıkarılması
B) Genel Kurmay Başkanlığının kurulması
C) Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
D) Takvim, saat ve ölçülerde değişiklik yapılması
E) Soyadı Kanunu'nun çıkarılması

CEVAP: B

2) Yeni Türk Devleti'nde toplumsal alanda eşitliği sağlamaya yönelik yapılan çalışmalar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Soyadı Kanunu
B) Tevhid-i Tedrisat Kanunu
C) Türk Medeni Kanunu
D) Kılık Kıyafet Kanunu
E) Teşvik-i Sanayi Kanunu

CEVAP: E

3) Yeni Türk Devleti'nin gerçekleştirdiği aşağıdaki düzenlemelerden hangisinde öncelikle imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir toplum meydana getirme anlayışı etkili olmuştur?

A) Aşar vergisinin kaldırılması
B) Şapka Kanunu'nun çıkarılması
C) Yeni Türk harflerinin kabul edilmesi
D) Bey, paşa, ağa gibi sıfatların yasaklanması
E) I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanması

CEVAP: D